

**УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ПАВЛА ТИЧИНИ**

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

Аждер Євгенії Григорівни

**ФІНАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ:
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА НАЦІОНАЛЬНІ РЕАЛІЇ**

Спеціальність: 231 Соціальна робота

РЕФЕРАТ

бакалаврської роботи

за освітньо-професійною програмою «Соціальна робота»

Студентки IV курсу групи Р23

Спеціальності 231 Соціальна робота

Керівник:

кандидат педагогічних наук, доцент

Полехіна В.М.

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, доцент

Матрос О.О.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ.....	5
1.1. Сутність і поняття соціального захисту населення України.....	5
1.2. Джерела фінансування соціальної сфери в Україні.....	15
1.3. Соціальний захист населення у зарубіжних країнах.....	20
Висновки до першого розділу.....	30
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ.....	32
2.1. Сучасний стан фінансового забезпечення соціального захисту населення.....	32
2.2. Проблеми фінансування соціального захисту населення в Україні.....	40
2.3. Удосконалення фінансування соціального захисту населення.....	43
2.4. Особливості використання досвіду соціального захисту населення за кордоном.....	46
Висновки до другого розділу.....	56
ВИСНОВКИ.....	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	62
ДОДАТКИ.....	69

ВСТУП

Соціальний захист – невід’ємна частина соціальної політики держави. Суть соціального захисту полягає в наданні державної допомоги найбільш вразливим верствам населення за допомогою дій компетентних органів і бюджетних витрат. До найбільш вразливих груп в Україні належать: малозабезпечені сім’ї; громадяни, які постраждали від Чорнобильської катастрофи; люди, що надають соціальні послуги; жінки, удостоєні почесного звання української «мати-героїні»; жертви торгівлі людьми; багатодітні родини; учасники воєнних дій, матері-одиначки, люди з особливими потребами та т. д. Ці категорії також мають назву «пільгові». Фінансове благополуччя цих категорій громадян досить низька, але це пов’язано з не залежними від них обставинами.

Актуальність дослідження фінансової підтримки соціального спрямування економіки зростає в умовах поточної економічної кризи, яка в середньостроковій і довгостроковій перспективі негативно впливає на економічну активність і добробут. Міжнародний досвід провідних країн світу показує, що в конкретному стані зручно брати на себе роль в реалізації соціальної політики та розширення спектру соціалізації економіки.

Вітчизняні та зарубіжні вчені та фахівці, зокрема Н. Болотін, І. Дьяконов, А. Єпіфанов, І. Сало, В. Базилевич, П. Шевчук, О. Палій, В. Скуратівський, В. Москаленко, присвятили свою роботу окремим аспектам соціального захисту. Також цим питанням займалися наступні вчені: І. Басанцов, Т. Косова, І. Михайлівська, О. Нелиповича, А. Гарсія, Я. Груат і інші.

Предмет дослідження – аналіз фінансової підтримки соціальної сфери України і світу.

Предмет дослідження – фінансування соціальної сфери в Україні та інших країнах.

Мета роботи – висвітлити сутність, роль фінансів і значення державних коштів для розвитку соціальної сфери України і світу.

Для досягнення зазначеної мети необхідно реалізувати наступні **завдання:**

1. Надати визначення поняттю «соціальний захист» і «соціальне забезпечення»;
2. Визначити джерела фінансування соціальної сфери і дослідити стан фінансового забезпечення соціального захисту населення України;
3. Окреслити соціальний захист населення у зарубіжних країнах;
4. Проаналізувати ефективність соціального захисту в Україні та світі.

Методи дослідження. В процесі дослідження використовувалися загальнонаукові та емпіричні методи, а саме: аналіз; синтез; індукція; а також порівняння.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження висвітлювалися у доповідях на науково-методичних семінарах та науково-практичних конференціях:, «Просоціальна особистість у гендерному вимірі: теоретико-методологічні аспекти» (Умань, 2020), Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми соціальної педагогіки та соціальної роботи» (Умань, 15 жовтня 2020 р.); науково-практичний семінар «Перспективи ефективної роботи соціальних працівників з молоддю»(Умань, 3 березня 2021 р.), «Дистанційне навчання у закладі вищої освіти в умовах пандемії: виклики сучасності»,(Умань, 30 березня 2021 р.)

Матеріали дослідження обговорювалися на засіданнях кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, Центру родинного виховання та гуртка «Особливості соціальної роботи з сім'єю» Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Публікації автора за темою дослідження викладено у публікації:

Аждер Євгенія Соціальний захист та основні форми його забезпечення. Збірник наукових праць студентів / за заг. ред. Кравченко О. О. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2021. – 95 с., с 5-7

Структура та обсяг бакалаврської роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (70 позицій) та трьох додатків. Загальний обсяг роботи становить 71 сторінку, основного тексту – 61 сторінка. Робота містить 1 рисунок.

ВИСНОВКИ

У випускній кваліфікаційній роботі виявлено і розкрито особливості фінансування соціального захисту в Україні та за кордоном. Результати проведеного дослідження, реалізовані мета та завдання надали підстави сформулювати такі висновки:

На основі аналізу наукової літератури розкрито основні поняття досліджуваної проблеми, а саме «Соціальний захист означає в загальному сенсі слова безпеку і свободу від страху, які адресовані суспільству як групі взаємопов'язаних і взаємозалежних людей». Економічні аспекти соціального захисту висвітлені у Всесвітній книжковій енциклопедії: «Соціальне забезпечення – це державна програма, яка допомагає працівникам, пенсіонерам та їх сім'ям досягти рівня економічної безпеки».

Таким чином, соціальний захист є свого роду інструментом, за допомогою якого кожному громадянину гарантується мінімум матеріальних благ. Крім того, соціальний захист можна охарактеризувати як державний механізм, функціонування якого спрямовано на створення нормальних умов життя, задоволення життєво важливих потреб людини і перспектив його розвитку.

Тому слід зазначити, що основні принципи соціального захисту відображені в Конституції України і збережені в інших національних нормативних актах. Поняття «соціальне забезпечення» в більш широкому сенсі визначається як діяльність держави, спрямована на забезпечення формування і розвитку повноцінної особистості, виявлення і нейтралізацію негативних факторів, що впливають на неї, а також умов для самовизначення і затвердження в житті. У більш вузькому сенсі соціальне забезпечення визначається як сукупність економічних і правових реалій, які гарантують дотримання основних соціальних прав громадян і досягнення ними соціально прийняттого рівня життя.

Загальним для цих відносин є те, що вони є власністю, виникають у зв'язку з обов'язковим забезпеченням за рахунок держав нужденних осіб і не передбачають ніяких взаємних зобов'язань матеріального характеру з боку громадян, їх цілісності і їх існування. в цілому є предметом Закону про соціальне страхування.

Визначено джерела фінансування соціальної сфери і досліджено стан фінансового забезпечення соціального захисту населення України.

Наука і практика світових фінансів визначають наступні джерела фінансування соціальної сфери:

- оплата наданих послуг;
- асигнування бюджету;
- корпоративні фінансові ресурси;
- допомога спонсорів, благодійних фондів і некомерційних організацій;
- кредитування;
- страхування.

Основними проблемами соціального захисту населення в Україні є:

- низька адресність соціальних пільг;
- невідповідність між розмірами пільг та реальними можливостями їх забезпечити;
- дефіцит Пенсійного фонду;
- залишкове фінансування медичного забезпечення.

Шляхами вирішення, вищевказаних проблем є:

- Забезпечення реалізації державних програм соціального захисту для вирішення пріоритетних соціальних проблем в регіонах;
- Здійснювати баланс і погоджувати його положення з регіональними програмами на етапах навчання і реалізації, організовуючи адекватний контроль за реалізацією цих програм;

- Підвищення якості розробки стратегій регіонального розвитку; Знайти нові ефективні нетрадиційні механізми подолання соціальних проблем депресивних зон;
- Забезпечити орієнтацію регіональної політики на стійкість соціально-економічного розвитку і саморозвитку регіону і впровадити ефективну регіональну програму по просуванню підприємництва та корпоративної соціальної відповідальності;
- Організація соціального моніторингу діяльності державних і регіональних органів, а також органів місцевого самоврядування;
- Забезпечити посилення ролі територіальних громад і органів місцевого самоврядування, а також створити ефективні механізми їх участі у формуванні та реалізації регіональної політики.

Соціальний захист населення у зарубіжних країнах здійснюється на вищому рівні, ніж це відбувається в Україні. Таким чином, для вирішення проблем, що постають нині перед Україною в галузі соціального захисту, доцільно було б запозичити деякі риси систем соціального захисту найбільш розвинених країн світу. Адже їх багаторічний досвід дає можливість відібрати лише позитивні та ефективні методи соціального захисту, тим самим уникнути значних помилок при вдосконаленні власної системи захисту. Зокрема, зважаючи на обмеженість бюджетних коштів в Україні, можливо, слід більше розвивати систему соціального страхування (в тому числі індивідуального), яке разом з тим повинно поєднуватися з державними соціальними гарантіями, а також ретельніше підходити до процесу визначення кола отримувачів соціальної допомоги.